Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3167

2025 6 20

Europos regionų komiteto rezoliucija dėl merų arešto ir kėsinimosi į vietos demokratiją Turkijoje

(C/2025/3167)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK),

Kadangi

A) 2025 m. kovo 19 d. kartu su daugiau nei šimtu Turkijos vietos pareigūnų ir piliečių buvo suimtas Stambulo meras Ekrem Imamoğlu ir, Stambulo prokurorui patvirtinus jam pateiktus kaltinimus, 2025 m. kovo 23 d. jis buvo nušalintas nuo pareigų;

B) Stambulo mero ir Turkijos savivaldybių sąjungos prezidento E. Imamoğlu lyderystė plačiai siejama su siekiu, kad Turkijoje ateityje įsigalėtų pliuralizmas, teisingumas, pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms;

C) tai, kad tuo pat metu buvo panaikintas E. Imamoğlu universiteto diplomas, kurį turėti yra privaloma kandidatams į prezidentus, ir jo areštas dėl kaltinimų korupcija ir terorizmu yra aiškūs požymiai, kad jo byla politizuota;

D) E. Imamoğlu suėmimas yra dar viena ryškios opozicijos merų arešto ir atleidimo iš pareigų tendencijos apraiška, įskaitant 14 išrinktų merų pakeitimą valstybės paskirtais patikėtiniais nuo 2023 m. kovo mėn. įvykusių vietos valdžios rinkimų;

E) ši opozicijai priklausančių merų atleidimo iš pareigų praktika, kaip nesuderinama su vietos demokratija, smerkiama kelete viena po kitos parengtų RK nuomonių. Ją pasmerkė ir Europos Komisija, Europos Parlamentas, Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresas ir Europos Tarybos Venecijos komisija;

F) kaip pažymėjo JT specialusis pranešėjas ir Venecijos komisija, Turkija sistemingai piktnaudžiauja kovos su terorizmu įstatymais, siekdama susidoroti su išrinktais pareigūnais, opozicijai priklausančiais politikais ir žmogaus teisių gynėjais;

G) Turkija, kaip šalis kandidatė tapti ES nare, turėtų laikysis aukščiausių demokratijos ir teisinės valstybės standartų. Vietos demokratija ir veiksmingas daugiapakopis valdymas, nepriklausantis nuo politinių pažiūrų, yra esminis šių standartų elementas;

1) griežtai smerkia vietos opozicijos lyderių, įskaitant Stambulo merą E. Imamoğlu, areštą ir sulaikymą. Tai yra šiurkštus demokratinių taisyklių pažeidimas ir akivaizdus elektorato valios nepaisymas. Sistemingi išpuoliai prieš opozicijos politikus kelia grėsmę demokratinės visuomenės pamatams;

2) reikalauja Turkijos valdančiųjų nedelsiant išlaisvinti Stambulo merą ir kitus dėl politinių priežasčių sulaikytus opozicijos politikus ir ragina valdžią nutraukti bet kokį politiškai motyvuotą persekiojimą ir neteisėtą spaudimą vietos valdžios institucijoms. Siekiant išlaikyti visuomenės pasitikėjimą demokratinėmis institucijomis, būtina užtikrinti teisingumą ir nešališkumą;

3) reiškia solidarumą su visais vietos lygmens vadovais, kurie patiria neteisėtą spaudimą ir persekiojimą; pripažįsta jų lemiamą vaidmenį atstovaujant demokratinei savo elektorato valiai ir pabrėžia, kad reikia saugoti jų nepriklausomumą; remia Stambulo gyventojus ir visus Turkijos žmones, kurie yra pasiryžę užtikrinti vietos demokratijos ateitį, kaip rodo itin didelis rinkėjų aktyvumas vietos rinkimuose;

4) palaiko Turkijos piliečius, kurie dalyvauja demonstracijose už demokratiją, ir pabrėžia pagrindinės susirinkimų ir saviraiškos laisvės svarbą; reikalauja valdžios institucijų nutraukti bet kokias represijas prieš demonstracijose dalyvaujančius asmenis ir žurnalistus;

5) pabrėžia, kad šie areštai ir kiti centrinės valdžios bandymai apriboti opozicinių savivaldybių galias ir išteklius daro žalingą poveikį vietos savivaldos kokybei, skaidrumui ir atskaitomybei. Savivaldybių institucijų silpninimas kenkia milijonų Turkijos piliečių kasdieniam gyvenimui;

6) palankiai vertina Europos Parlamento raginimą savo rezoliucijoje dėl pastarojo meto merų atleidimų ir suėmimų Turkijoje (2025/2546(RSP)) ([1]) Europos Komisijos vyriausiajai įgaliotinei (Komisijos pirmininkės pavaduotojai) imtis ribojamųjų priemonių prieš Turkijos pareigūnus, prisiimančius patikėtinio vaidmenį, ir prieš juos skiriančius asmenis; ragina Europos Komisijos vyriausiąją įgaliotinę (Komisijos pirmininkės pavaduotoją) apsvarstyti galimybę nustatyti ribojamąsias priemones pagal ES visuotinį sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą;

7) pritaria Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso reikalavimams, išdėstytiems 2025 m. kovo 27 d. deklaracijoje dėl merų atleidimo iš pareigų Turkijoje;

8) ragina Europos Komisiją ir Tarybą persvarstyti bet kokius tolesnius veiksmus, susijusius su Turkijos stojimo į ES procesu, atsižvelgiant į tai, kad Turkijos vyriausybė šiuo metu nepaiso pagrindinių narystės ES kriterijų; pabrėžia, kad užsitęsęs Turkijos pagrindinių teisių nepaisymas turėtų lemti Turkijos dalyvavimo ES finansinėse ir institucinėse programose persvarstymą;

9) nurodo, kad į Turkiją vyks Europos regionų komiteto delegacija ir aplankys įkalintą Stambulo merą Ekremą Imamoğlu, taip konkrečiai išreikšdama Komiteto solidarumą ir paramą visiems įkalintiems Turkijos vietos valdžios pareigūnams.

10) dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą skatinti ir saugoti vietos demokratiją Turkijoje, kuri yra strateginė ES partnerė ir ES šalis kandidatė; įsipareigoja toliau bendradarbiauti su demokratiškai išrinktais Turkijos vietos lygmens vadovais per savo Santykių su Turkija darbo grupę, kad būtų užtikrintas demokratijos principų taikymas ir puoselėjamas vietos lygmeniu;

11) paveda RK pirmininkui perduoti šią skubią rezoliuciją Europos Komisijai, Europos Parlamentui, Europos Komisijos vyriausiajai įgaliotinei (Komisijos pirmininkės pavaduotojai), ES Tarybai pirmininkaujančių šalių grupei – Vengrijai, Lenkijai bei Danijai – ir Turkijos valdžios institucijoms ir užtikrinti, kad ši rezoliucija būtų išversta į turkų kalbą.

Briuselis, 2025 m. balandžio 3 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkė
Kata TÜTTŐ

([1]) https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2025/2546(RSP).